

Er referens
N2017/00222/HL

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
n.remisser.hl@regeringskansliet.se

Remissyttrande till Parlamentariska Landsbygdskommitténs slutbetänkande; *SOU 2017/1 För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*

Sveriges Jordägareförbund (härefter förbundet) representerar de 500 största privata jordegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.

Allmänt

Förbundet är generellt positivt till de förslag som presenteras i slutbetänkandet. Samtidigt kan det konstateras att entreprenörskapet och drivkraften på landsbygden är stort. Men det upplevs ofta att det företagande som detta borde resultera i ofta förhindras av regelverk som bromsar den utvecklingskraft som finns. Ett av dessa hinder är det ökande antalet inskränkningar i äganderätten. Äganderätten skapar grund för långsiktigt ägande och därmed förknippad avkastning men även den trygghet som behövs för att våga investera. Det är positivt att det i betänkandet lyfts fram betydelsen av att slå vakt om äganderätten och att inskränkningar i denna ska ersättas till skälig nivå. Förbundet ser dock behov av att även omsätta denna princip om skälig ersättning i praktiken och konkreta förslag för detta saknas i utredningen. Precis som utredningen föreslår att myndigheter i sin utövning även ska ta landsbygden i beaktande och att detta skrivs in i förordningar så borde det även införas att myndigheter i sin utövning ska respektera äganderätten i enlighet med RF 2§15 och särskilt uppmärksamma sina åtgärders proportionalitet gentemot densamma. Detta borde vara en självklarhet men upplevs idag vara bristfällig.

Förbundet föreslår även att privata intressen på landsbygden ska ges möjlighet att bygga i egen regi, dvs införa privat initiativrätt till detaljplaneläggning, och därmed inte utveckla kommunal mark i för stor utsträckning. Detta ger även mindre affärsmöjligheter lokalt som plogning, gräsklippning mm. Utveckling av gigantiska kommunala områden mättar marknaden lokalt.

Det finns idag ett stort antal olika bidrag som kan sökas för landsbygdsrelaterad verksamhet. Det är tveksamt om detta behövdes om det istället infördes kraftiga regelförenklingar som skulle ge markägare bättre möjligheter att kapitalisera på deras egna kapital och deras egen mark.

Även om kommittén inte hade i uppgift att föreslå ändringar gällande strandskyddsreglerna är det svårt att yttra sig om landsbygdsutveckling utan att kommentera detta. Dagens regelverk är ett hinder för utvecklandet av företagande och behöver ses över i grunden. Det måste t.ex. införas lättnader för att bygga strandnära om en stor del av fastigheten ligger mot vatten. Här behöver det införas ett system som tar hänsyn till hur stor areal av fastighetens totala areal som är strandnära.

En levande landsbygd förutsätter ett levande företagande och möjlighet att bedriva det effektivt. Skogsbruket är en viktig näringsgren men det förutsätter även tillgång till skogsarealer för avverkning. Ett utökat antal skyddsåtgärder och införande av skyddade områden leder till minskade möjligheter att bedriva ett aktivt skogsbruk. Förbundet föreslås därför att det utreds hur utökade restriktioner på skogsbruket samt utökade skyddade områden inverkar på lönsamheten i skogsbruket och hur detta påverkar landsbygdsutvecklingen.

Specifika kommentarer

I betänkandet konstateras att företagen på landsbygden måste kunna samspela med aktörer lokalt, nationellt och globalt. Det kopparbaserade telenätet monteras nu ned på landsbygden. I vissa fall sker det i områden utan mobiltelefonäckning samt där Telia inte erbjuder abonnemang. Detta resulterar i att företag och privatpersoner står helt utan kommunikationsmedel med uppenbara problem. Vi föreslår att kopparnätet inte ska få monteras ned utan att ersättning med bredband, fiber eller utbyggnad av mobilnätet sker.

Ett antal av förslagen syftar till att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet. Det föreslås ske genom att utbildning som bedrivs vid universitet och högskolor ska kunna erbjudas lokalt i samverkan med kommuner i så kallade utbildningscentra för högre utbildning. Detta är i och för sig bra men det går inte att bara satsa på högre-/vuxenutbildning. Kompetensutvecklingen börjar från första skolåren och landsbygdsföretagare kommer inte kunna attrahera kompetent arbetskraft om de potentiella kandidaterna inte känner trygghet i att deras barn kan få en vettig grundskoleutbildning på landsbygden. Skillnaden i resultat på nationella prov mm mellan grundskolor i landsbygden och staden är för stora. Fler resurser krävs alltså till grundskolorna på landsbygden. Detta blir nödvändigt för att få fler med högre utbildning att flytta till eller stanna kvar i kommuner med extra stora utmaningar. Förbundet ser dock positivt på förslaget att bättre koppla samman högre utbildning med företagens behov. Dagens situation är inte tillfredsställande och har bland annat skapat brist på kompetenta driftledare inom jordbruket och djurnäringarna.

Förbundet får intrycket av att kommittén önskar att landsbygden ska investera sig ur lönsamhetskrisen. Ett annat och mera önskvärt synsätt vore att istället öka lönsamheten vilket är väsentligt och bättre på lång sikt.

Förbundet ser särskilt positivt på följande förslag:

- Översyn av va-lagstiftningen i syfte att undanröja de hinder för bostadsbyggande och åtgärdande av enskilda avlopp som har blivit konsekvenser av den rättspraxis som har vuxit fram under de senaste åren.
- Förslaget att minska riksintressen. Regelverket kring dessa är mycket oklart och det framstår som orimligt att över 50% av landets yta räknas som riksintresse.
- Införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter i landsbygderna. Förbundet ser

dock behov av en mer diversifierad hyreslagstiftning som även anpassats till mindre fastighetsägare på landsbygden. T.ex. borde bruksvärdesprincipen slopas vid hyressättning på landsbygden och ett Förenklat regelverk vid ansökan om och genomförande av "ändrad användning" för konvertering av ekonomibyggnader till bostäder införs.

- Att ge Statens kulturråd i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att bidra till att göra kulturen tillgänglig i Sveriges landsbygder.
- Att Kommittén anser att Polisen ska finnas fysiskt närvarande också i landsbygderna. Att känna trygghet där man bor och verkar är en väsentlig del av den. Ett förslag kan var att skapa en typ av lokalpolis - vi kan på detta sättet minska arbetslösheten och skapa fler jobb på landsbygden.
- Att kommittén konstaterar att det är viktigt med befolkade, aktiva och växande landsbygder.
- Att kommittén konstaterar att landsbygdernas natur- och kulturmiljöresurser är viktiga för att ta Sverige in i en biobaserad och fossilfri ekonomi och för att göra Sverige till en utvecklad besöksnation.
- Att kommittén konstaterar att det krävs en sammanhållen politik för landsbygderna som på ett tydligt sätt tar avstamp i de utmaningar och möjligheter som samhället står inför.
- Att kommittén konstaterar att det är särskilt viktigt att små företag, i synnerhet i glesa och mycket glesa landsbygder, får del av de insatser som exportcentra kan erbjuda.
- Att Kommittén konstaterar att det finns åtskillig lagstiftning och regeltillämpning som försvårar villkoren för de som driver platsbunden verksamhet i landsbygderna, liksom för verksamheter av säsongskarakter. Måste finnas proportion mellan önskad åtgärd i tex byggprocesser och regelverk. Det är t.ex. orimligt att det är samma regler kring VA och ombyggnation av enfamiljsbostadshus på landet som nybyggnation av i flerfamiljshus i staden.
- Att policyutformning och policytillämpning utgår från bättre kunskap om företagande i glesa områden med behov av bla kunskapsutveckling.
- Kommitténs förslag om ett paket med en kombination av landsbygdsgenerella och geografiskt riktade åtgärder som ska skapa synergieffekter och en positiv utvecklingsspiral tycker vi är bra. Särskilt ytterligare nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter och avskrivning av studieskulder tror vi på.
- Väl fungerande digital kommunikation är av största vikt för att landsbygderna ska kunna utvecklas. Bra kommunikationer är också nödvändiga för medborgarnas möjligheter att pendla till arbete och ta del av offentlig och kommersiell service.
- Kommitténs förslag att aktörerna som verkar genom regionala exportcentra samt Visit Sweden får i uppdrag att genomföra riktade insatser till företag i landsbygderna. Det är särskilt viktigt att små företag, i synnerhet i glesa och mycket glesa landsbygder, får del av de insatser som exportcentra kan erbjuda.
- Att kommittén föreslår ett nytt mål för bredbandsutbyggnaden, där hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025. Detta är bra men måste ske tidigare, se ovan.

Nyköping, 2017-03-22

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare

Baltzar Wachtmeister
Ordförande Affärskommittén